

LADISLAV VAŠKOVIČ
JÁN VLČKO

**OČAKÁVANIA
PODNIKATEĽSKEJ
SFÉRY
(ROZBOR VÝSLEDKOV
EKONOMICKÉHO
PRIESKUMU SOPK
2013 – 2014)**

OBSAH

ÚVOD	87
1. ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA PRIESKUMU A ÚDAJE O ÚČASTNÍKOCH V ROKU 2013	88
2. VYHODNOTENIE EKONOMICKÉHO PRIESKUMU	89
2.1. OČAKÁVANÉ HOSPODÁRSKE VÝSLEDKY PODNIKATEĽSKÝCH SUBJEKTOV V ROKOCH 2013 A 2014 (0.1 AŽ 0.18)	89
2.1.1. Očakávané výsledky vybraných ukazovateľov podnikateľských subjektov v roku 2013	90
2.1.2. Očakávané výsledky vybraných ukazovateľov podnikateľských subjektov v roku 2014	90
2.2. HODNOTENIE PODNIKATEĽSKÉHO PROSTREDIA (0.19 AŽ 0.26)	94
2.2.1. Všeobecné posúdenie podnikateľského prostredia (0.19, 0.20)	94
2.2.2. Hospodárska politika štátu (0.21, 0.22, 0.23)	95
2.2.3. Riziká pre podnikateľskú činnosť (0.26)	100
2.3. VYUŽÍVANIE FINANČNÝCH ZDROJOV EURÓPSKEJ ÚNIE (0.27 AŽ 0.30)	101
ZÁVERY	102
ZOZNAM OBRÁZKOV	104
ZOZNAM TABULIEK	104
PRÍLOHA I. ŠTRUKTÚRA ANKETOVÉHO DOTAZNÍKA „EKONOMICKÝ PRIESKUM SOPK 2013 – 2014“	105
PRÍLOHA II. TABUĽKY	112

ÚVOD

Odborná i laická verejnosť sa môžu počas roka oboznámiť s výsledkami prieskumov, v ktorých sa hodnotí konkurencieschopnosť slovenskej ekonomiky alebo kvalita podnikateľského prostredia. Tieto prieskumy organizované v niektorých prípadoch na medzinárodnej úrovni ponúkajú aj porovnanie pozície Slovenska voči iným krajinám podľa viacerých kritérií. Vzhľadom k tomu, že väčšina z nich sa koná opakovane, je možné získať predstavu o trende vývoja toho ktorého ukazovateľa.

Slovenská obchodná a priemyselná komora organizuje už od roku 1998 vlastný prieskum, ktorý je zameraný na očakávania podnikateľskej sféry. Prieskum sa realizuje formou ankety medzi členmi SOPK, pričom účasť je dobrovoľná. Jeho úlohou je zistenie nálad členov komory, ich postojov, poznania a hodnotenia podmienok pre podnikanie v Slovenskej republike. Určitým spôsobom je prieskum aj výpoveďou o konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky. Výsledky prieskumu, ktorý sa koná zvyčajne na začiatku štvrtého štvrťroku, sú prezentované spolu s prognózou makroekonomického vývoja slovenskej ekonomiky odbornej verejnosti v januári nasledujúceho roku. Poznatky získané anketou sú využívané v orgánoch komory, v regionálnych komorách a sú k dispozícii aj partnerom komory. Poskytnutím výsledkov prieskumu si Slovenská obchodná a priemyselná komora plní svoju informačnú povinnosť voči členom, ktorí sa môžu takto oboznámiť s názormi celej podnikateľskej komunity, ktorú spoluvytvárajú.

Výsledky prieskumu sú dané, samozrejme, k dispozícii aj predstaviteľom verejnej správy a širokej verejnosti. Je možné konštatovať, že prieskum vykonávaný Slovenskou obchodnou a priemyselnou komorou poskytuje autentické údaje o náladách a zmýšľaní podnikateľskej sféry na Slovensku. Jeho prednosťou je, že poskytuje údaje na dlhodobej báze, a v neposlednom rade, že formuluje otázky prieskumu na základe znalosti domáceho prostredia a umožňuje získať jasnú predstavu o podmienkach pre podnikanie z pohľadu subjektov tu pôsobiacich. Ekonomický prieskum Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory tak poskytuje objektívny obraz o názoroch podnikateľskej verejnosti a osobitne o jej požiadavkách na kvalitu podnikateľského prostredia a je tak cenným podnetom pre formovanie ekonomickej politiky na Slovensku.

Aj v roku 2013 Slovenská obchodná a priemyselná komora zorganizovala ekonomický prieskum o očakávaniach podnikateľskej sféry k vývoju slovenskej ekonomiky a podnikateľského prostredia v roku 2013 a 2014. Zhodnotenie odpovedí je uvedené v nasledujúcom texte. Materiál využíva i výsledky prieskumov podnikateľského prostredia v rokoch 2007 až 2012.

1. ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA PRIESKUMU A ÚDAJE O ÚČASTNÍKOCH V ROKU 2013

Cieľom prieskumu bolo získať na rovnakej báze ako v predošlých rokoch pohľad a názor podnikateľskej sféry v týchto oblastiach:

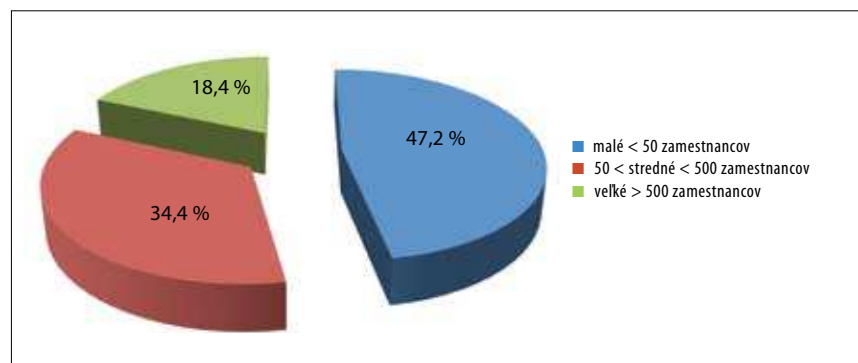
- očakávané hospodárske výsledky podnikateľských subjektov v roku 2013 a 2014,
- hodnotenie podnikateľského prostredia:
  - všeobecné posúdenie podnikateľského prostredia,
  - hodnotenie hospodárskej politiky vlády SR a návrhy opatrení pre jej činnosť,
  - riziká pre podnikateľskú činnosť,
- využívanie finančných zdrojov EÚ.

Prieskum sa realizoval od 23. 9. do 31. 10. 2013 a obsahoval 30 otázok, pričom odpovedať bolo možné spravidla vo viacerých variantoch ako dvoch. Samotná realizácia sa uskutočnila metódou ankety medzi členmi SOPK, otázky im boli zaslané písomne a zároveň boli zverejnené na webovej stránke v mesiaci september 2013.

Na prieskume sa zúčastnilo 212 spoločností, z toho 96 výrobných (priemysel, stavebníctvo, pôdohospodárstvo) a 116 spoločností podnikajúcich v doprave, obchode a službách. V *Tabuľke 1* je prehľadne uvedená štruktúra respondentov a ich počet v rokoch 2007 až 2013. Dlhodobu sa na prieskume zúčastňujú v najvyššom počte malé spoločnosti, t. j. s počtom menej ako 50 zamestnancov, ich podiel s výnimkou roku 2012 sa pohybuje na úrovni 50 %.

Z celkového počtu spoločností, ktoré sa zúčastnili na prieskume, bolo 100, t. j. 47,2 % malých (do 50 zamestnancov), 73, t. j. 34,4 % stredných (51 – 500 zamestnancov) a 39, t. j. 18,4 % veľkých s viac ako 500 zamestnancami (*Obrázok 1*).

Obrázok 1: Štruktúra respondentov podľa počtu zamestnancov v roku 2013

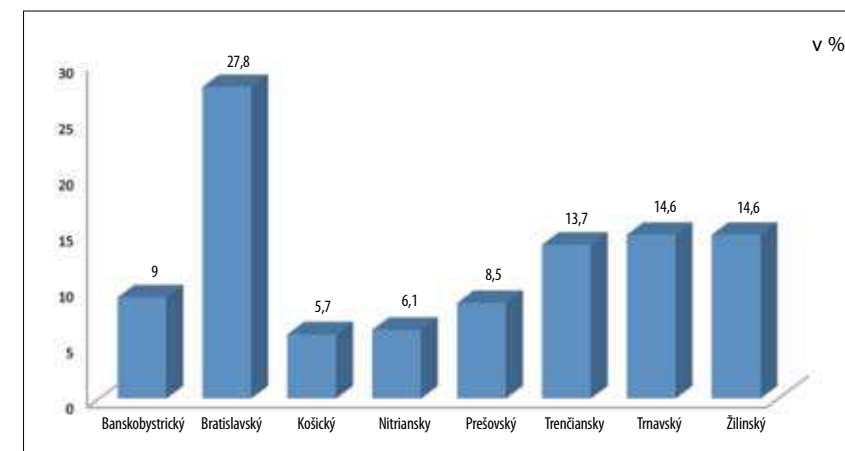

Podľa vlastnickej štruktúry spoločností bolo 167, t. j. 78,8 % domácich, 11 spoločností, t. j. 5,2 % bolo s účasťou zahraničného kapitálu do 50 % a 34 firiem, t. j. 16,0 % bolo s účasťou zahraničného kapitálu vyššou ako 50 %.

Prieskum mal celoslovenské pokrytie, najvyššie zastúpenie bolo z Bratislavského kraja – 27,8 %, ďalšie kraje mali nasledovné zastúpenie: Banskobystrický kraj – 9,0 %, Košický kraj – 5,7 %, Nitriansky kraj 6,1 %, Prešovský kraj 8,5 %, Trenčiansky kraj – 13,7 %, Trnavský a Žilinský kraj – 14,6 %. Na *Obrázku 2* je porovnanie počtu členov, ktorí sa zúčastnili na prieskume podľa jednotlivých regionálnych komôr. Na prieskume sa zúčastnilo 19,4 % členov SOPK, účasť tak bola vyššia ako v roku 2012, keď participovalo 16,6 % členov. Relatívne najvyššia účasť bola zaznamenaná v Trnavskom kraji, ktorý bol nasledovaný Bratislavským krajom. Najnižšia relatívna účasť na prieskume bola zaznamenaná v Nitrianskom kraji, z hľadiska počtu zúčastnených v Košickom kraji.

Na prieskume sa zúčastnili 2 organizácie z nepodnikateľského sektora (školsťvo), ich podiel bol 0,9 %.

Obrázok 2: Porovnanie podielu členov SOPK zúčastnených na prieskume podľa krajov

2. VYHODNOTENIE EKONOMICKÉHO PRIESKUMU

2.1. OČAKÁVANÉ HOSPODÁRSKE VÝSLEDKY PODNIKATEĽSKÝCH SUBJEKTOV V ROKOCH 2013 A 2014 (0.1 AŽ 0.18)

V prieskume sa podnikateľské subjekty vyslovovali k očakávaným hospodárskym výsledkom v roku 2013, čo vzhľadom k dobe konania prieskumu dovoľuje predpo-

kladať, že ich hodnotenie bude naplnené s akceptovateľnou presnosťou. Rovnaká štruktúra otázok bola použitá aj pri predikcii vývoja pre rok 2014. Otázky 0.1 až 0.14 a 0.16 a 0.17 boli formulované tak, že poskytovali tri možné odpovede na otázku o jednotlivých ekonomických ukazovateľoch – *zvýši sa, ostane rovnaké alebo zníži sa*. V otázke 0.15 účastníci hodnotili podiel tržieb zo zahraničia prostredníctvom štyroch možných odpovedí, v otázke 0.18 o uplatňovaní exekúcie boli možné odpovede formulované odlišne – *áno, nie, neviem posúdiť*.

Pri otázkach 0.16, 0.17 a 0.18 – vzhľadom na charakter otázky – nebola vyžadovaná predikcia pre rok 2014.

Výsledky získané z odpovedí 0.1 až 0.18 v roku 2013 a 2012 umožňujú porovnať očakávania podnikateľských subjektov v oboch rokoch a zároveň analyzovať ich pohľad na trendy vývoja vlastných ekonomických ukazovateľov.

2.1.1. Očakávané výsledky vybraných ukazovateľov podnikateľských subjektov v roku 2013

Odpovede na otázku v prieskume konanom v novembri 2013 o očakávaných trendoch vývoja ekonomických ukazovateľov v roku 2013 sú uvedené v pravej časti *Tabuľky 2*. Za účelom porovnania sú v ľavej časti *Tabuľky 2* uvedené aj výsledky prieskumu konaného v roku 2012 o predpokladaných trendoch vývoja v roku 2012. Porovnané boli pozitívne odpovede na otázky 0.1, 0.3, 0.5, 0.7, 0.9, 0.11, 0.13, 0.16 a 0.17 uvedené v prieskume v roku 2012 a 2013. Na *Obrázku 3* sú graficky porovnané trendy očakávaní ekonomických výsledkov v oboch rokoch. Vo všetkých ukazovateľoch, okrem vývozu, prevažuje u respondentov očakávanie ich rastu v porovnaní s predchádzajúcim rokom.

V prieskume boli položené tie isté otázky ako v predošlom roku, takže je možné trendy u ekonomických ukazovateľov roku 2013, predpokladané rok predtým, porovnať s očakávanými výsledkami v roku 2013 získanými v novembri 2013 (*Tabuľka 3*). Graficky sú znázornené výsledky tohto porovnania na *Obrázku 4*.

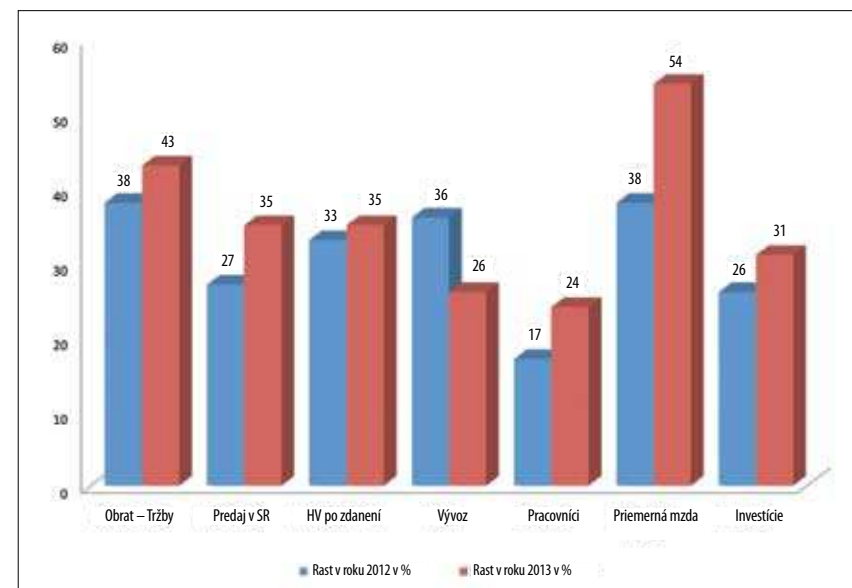
Z údajov v *Tabuľke 3*, ktoré sú ilustrované na *Obrázku 4*, vyplýva, že pri prognózovaní trendu vývoja ekonomických ukazovateľov pre nasledujúci rok došlo počas jedného roku k rastu pozitívnych očakávaní u všetkých ukazovateľov. Výnimkou je medziročný pokles pozitívnych očakávaní vývozu.

2.1.2. Očakávané výsledky vybraných ukazovateľov podnikateľských subjektov v roku 2014

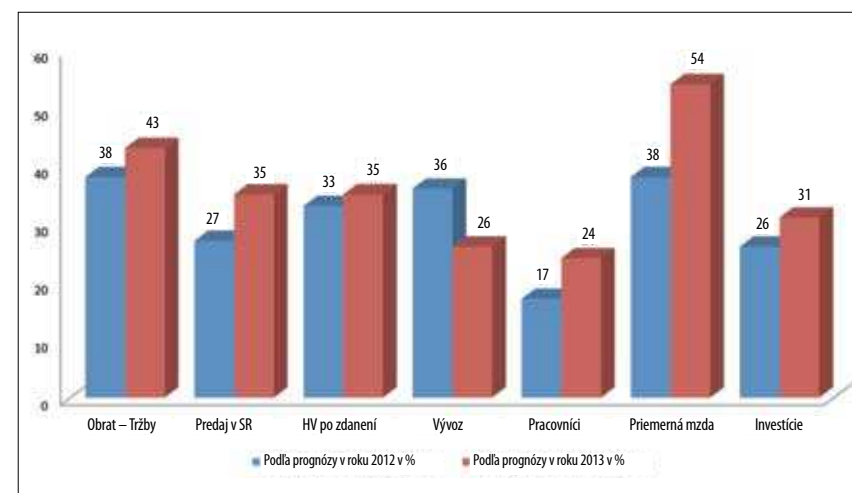
Očakávania pri vybraných ukazovateľoch pre rok 2014 sú uvedené v pravej časti *Tabuľky 4*. Pre rok 2014 vo všetkých ekonomických ukazovateľoch respondenti vyjad-

Obrázok 3: Porovnanie predpokladaných trendov rastu ekonomických ukazovateľov respondentov v rokoch 2012 a 2013 podľa prieskumov v rokoch 2012 a 2013

Obrázok 4: Porovnanie predpokladaných trendov rastu ekonomických ukazovateľov respondentov v roku 2013 podľa prieskumov v rokoch 2012 a 2013

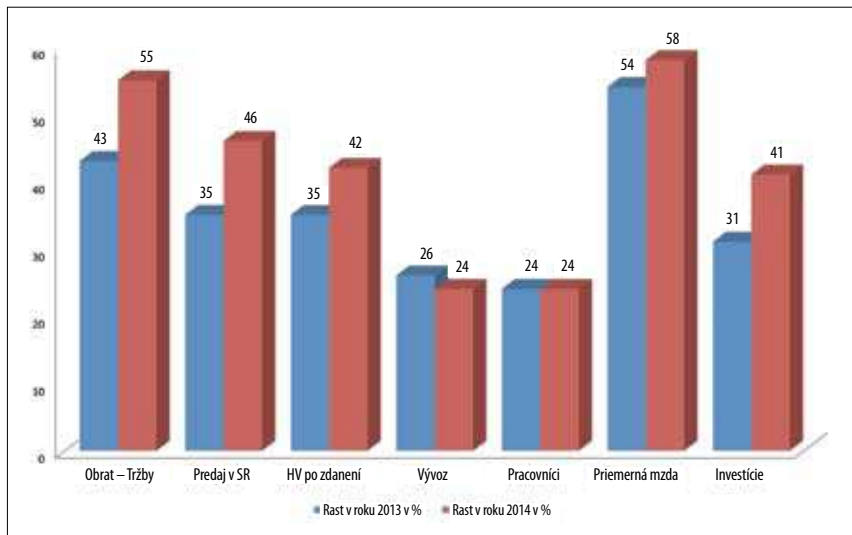

řili vyššie pozitívne očakávania ako negatívne, rozdiel sa pohyboval medzi 10 až 57 percentami. V prípade ukazovateľov „Obrat – Tržby“ a „Pracovníci“ podiel pozitívnych hodnotení prevyšuje neutrálne a negatívne hodnotenie spolu. Ani u jedného ukazovateľa nepredpokladá viac ako 14 % respondentov pokles.

Za účelom porovnania očakávaní podnikateľských subjektov v rokoch 2012 a v roku 2013 boli údaje získané v roku 2013 porovnané s prognózou vývoja ekonomických ukazovateľov pre nasledujúci rok z roku 2012. Pri zostavení tabuľky boli vyhodnotené odpovede na otázky 0.2, 0.4, 0.6, 0.8, 0.10, 0.12 a 0.14. Pohľad respondentov v rokoch 2012 a 2013 na vývoj v nasledujúcom roku je ilustrovaný na Obrázku 5.

Obrázok 5: Porovnanie predpokladaných trendov rastu ekonomických ukazovateľov respondentov v rokoch 2013 a 2014 podľa prieskumov v rokoch 2012 a 2013

Porovnanie názorov vyjadrených v prieskume v roku 2012 a 2013 ukazuje na posun k pozitívnemu očakávaniu ekonomického vývoja zo strany respondentov, pozitívne očakávania ich vyjadrilo viac v porovnaní s predošlým rokom u jednotlivých ukazovateľov od 7 % po 12 %.

Zadlženosť a vývoj pohľadávok po lehote splatnosti (otázky č. 0.16 a 0.17)

Odhad zadlženosti organizácií zúčastnených na prieskume má v medziročnom porovnaní pozitívnu tendenciu. Rast zadlženosti očakáva 15 % respondentov (v roku 2012 až 23 %), 33 % očakáva pokles (25 % v roku 2012) a 52 % účastníkov prieskumu predpokladá, že výška zadlženosti zostane na úrovni roku 2012. Pomerne pozitívne

sa vyvíjajú očakávania u pohľadávok po lehote splatnosti, kde už len 16 % účastníkov očakáva ich rast, čo je menej o 10 % ako v roku 2012. Naproti tomu pokles pohľadávok po lehote splatnosti očakáva 27 % respondentov, čo je medziročný nárast pozitívnej prognózy o 12 %. Pohľadávky na úrovni predchádzajúceho roka očakáva 57 % opýtaných.

Uplatnenie exekúcie (otázka č. 0.18)

Až 29 % respondentov v anketе uviedlo, že plánujú uplatniť v ďalšom období exekúciu voči svojim dlžníkom, 53 % respondentov uviedlo, že neplánujú uplatniť exekúciu voči dlžníkom a 18 % respondentov nevedelo posúdiť túto otázku.

Predbežné závery:

- 1) Z porovnaní očakávaní respondentov o ekonomických výsledkoch v roku 2012 a v roku 2013 vyplýva, že v roku 2013 respondenti predpokladali výrazne pozitívnejšie výsledky. V roku 2012 respondenti vyjadrili len u 4 ukazovateľov pozitívne očakávania, v roku 2013 už u 8 ukazovateľov. Posun smerom k pozitívnemu hodnoteniu sa prejavoval aj tým, že rastové očakávania pri jednotlivých ekonomických ukazovateľoch vyjadrilo o 1 % až 10 % respondentov viac ako v roku 2012. Na druhej strane sa v roku 2013 výrazne znížil aj podiel prognóz predpokladajúcich pokles ekonomických ukazovateľov, v prípade ukazovateľa vývoz až o 26 %. Respondenti očakávajú aj pri znížení zadlženosti a poklese objemu pohľadávok po lehote splatnosti pozitívnejší vývoj, ako očakávali v roku 2012.
- 2) Predpokladané ekonomické výsledky respondentov v roku 2013 vyjadrené podielom pozitívnych hodnotení pred koncom roka sú s výnimkou vývozu lepšie ako očakávania uvedené v tej istej časti prieskumu v roku 2012. Pozitívna odchýlka sa pohybuje od 2 % u hospodárskeho výsledku po zdanení až po 18 % u priemernej mzdy. Vo všetkých odpovediach, až na jednu (vývoz), očakávanie rastu v jednotlivých ukazovateľoch prevyšovalo podiel odpovedí predpokladajúcich pokles. Pri otázke sledujúcej počet pracovníkov, aj keď došlo k zvýšeniu podielu vyjadrení predpokladajúcich rast v porovnaní s prognózou z roku 2012 na 24 %, stále ešte 36 % podnikateľských subjektov predpokladá v roku 2013 zníženie ich počtu.
- 3) Podnikateľské subjekty zapojené do prieskumu pri prognózovaní svojich ekonomických výsledkov v roku 2014 zvýšili svoje pozitívne očakávania v porovnaní s očakávaniami na rok 2013, ktoré vyjadrili v prieskume v roku 2012. Vo všetkých ukazovateľoch s výnimkou vývozu, kde došlo len k miernemu poklesu podielu pozitívnych odpovedí o 2 %, podnikateľské subjekty prejavili väčšiu dôveru v rast ako rok predtým.

2.2. HODNOTENIE PODNIKATEĽSKÉHO PROSTREDIA (0.19 AŽ 0.26)

Podnikateľské prostredie bolo v rámci ankety hodnotené z troch pohľadov:

- 1) všeobecné posúdenie podnikateľského prostredia v roku 2013 vyplývajúce z jeho porovnania s rokom 2012 a odhad pre rok 2014
- 2) hodnotenie hospodárskej politiky štátu a návrhy opatrení pre vládu SR
- 3) zhodnotenie rizík pre podnikateľskú činnosť

2.2.1. Všeobecné posúdenie podnikateľského prostredia (0.19, 0.20)

Respondenti vo svojej reakcii na otázku č. 0.19 mali možnosť zhodnotiť podnikateľské prostredie v roku 2013 v porovnaní s rokom 2012. Pri hodnotení mohli použiť jednu z troch odpovedí – označiť prostredie za *priaznivé*, *rovnaké alebo nepriaznivé*. V odpovedi na otázku č. 0.20 vyjadrovali svoje očakávania ohľadne podnikateľského prostredia v roku 2014.

Celkové podnikateľské prostredie v roku 2013 v porovnaní s rokom 2012 považovali len 2 % respondentov za priaznivé (v roku 2012 to boli 3 %), 56 % za nepriaznivé (50 % v roku 2012) a 42 % respondentov uviedlo, že prostredie zostalo na úrovni predchádzajúceho roka.

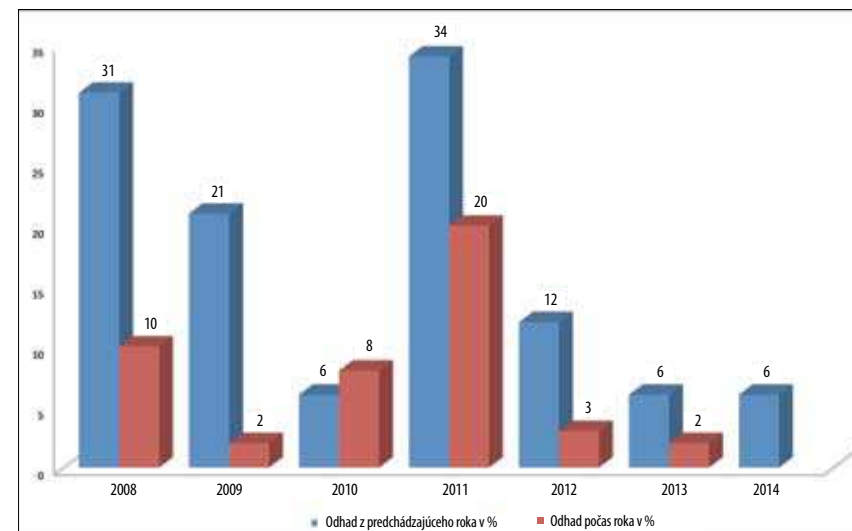
V prognóze pre rok 2014 očakávajú účastníci prieskumu len mierne zlepšenie podmienok pre podnikanie, keď 6 % respondentov predpokladalo, že bude priaznivé. Celkom 37 % očakáva, že zostane nepriaznivé, a až 58 % uviedlo, že celkové podnikateľského prostredie sa nezmení.

Otázky boli rovnako formulované v prieskumoch od roku 2007, takže bolo možné porovnať vnímanie podnikateľského prostredia pred vypuknutím hospodárskej krízy, počas nej a obdobia postupného ekonomického zotavovania sa. V *Tabuľke 5* sú uvedené hodnotenia podnikateľského prostredia v rokoch 2007 až 2014 podľa charakteru vnímania. Na *Obrázku 6* je graficky znázornené vnímanie podnikateľského prostredia počas rokov 2008 až 2014 z pohľadu priaznivých odpovedí pri hodnotení bežného roka porovnaného s hodnotením vysloveným rok predtým.

Predbežné závery:

- 1) Podnikateľské prostredie v roku 2013 v porovnaní s rokom 2012 je hodnotené ako nepriaznivé, viac ako polovica respondentov (56 %) ho hodnotí negatívne. Pozitívne hodnotenie prejavilo 2 % respondentov, čo je len 5 spoločností z 212. Horšie bolo podnikateľské prostredie hodnotené len v roku 2009, ktorý bol rokom vyvrcholenia hospodárskej krízy.
- 2) V sledovanom období rokov 2007 až 2013 účastníci prieskumu očakávali podnikateľské prostredie pre nasledujúci rok nepriaznivejšie, ako ho hodnotili o rok neskôr tesne pred ukončením tohto obdobia.

Obrázok 6: Vnímanie podnikateľského prostredia ako priaznivého v rokoch 2008 – 2014

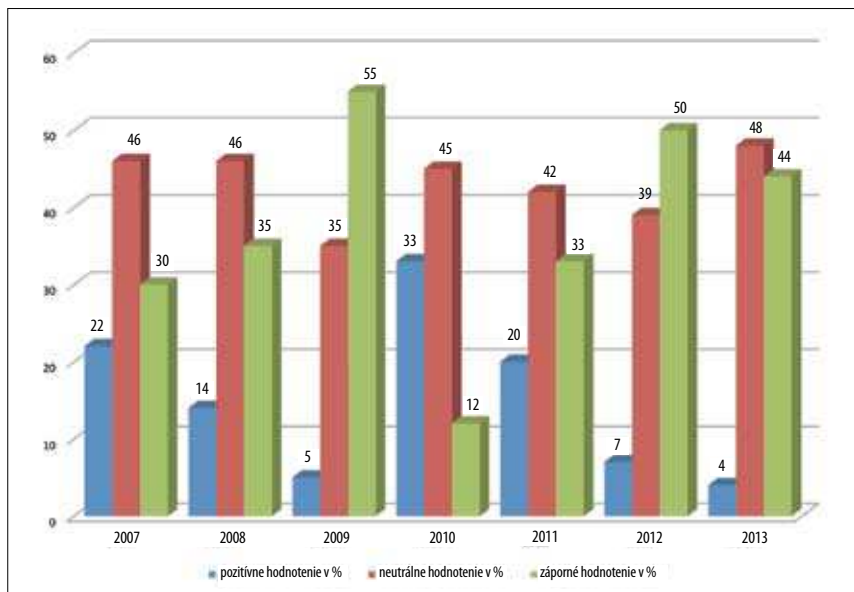
2.2.2. Hospodárska politika štátu (0.21, 0.22, 0.23)

Prvé dve otázky, č. 0.21 – „Ako hodnotíte hospodársku politiku vlády“ a č. 0.22 o hodnotení komunikácie vlády SR s inštitúciami podnikateľského sektora, sú priamo smerované na hodnotenie štátnej exekutívy. Tretia otázka č. 0.23 smeruje k vyjadreniu postoja podnikateľskej sféry k vládou zvolenému prístupu k riešeniu problémov eurozóny. Pri prvých dvoch otázkach mohli respondenti voľiť medzi štyrmi možnosťami – *pozitívne*, *neutrálne*, *negatívne*, *neviem posúdiť*. Pri tretej otázke volili odpoveď – *áno*, *áno za podmienok garantujúcich návratnosť pôžičky*, *nie a neviem*.

V rámci prieskumu na otázku „Ako hodnotíte hospodársku politiku vlády SR?“ odpovedali len 4 % respondentov pozitívne, pričom v roku 2012 takto hodnotilo politiku vlády 7 % podnikateľských subjektov. Takmer polovica, 48 % respondentov, hodnotila hospodársku politiku neutrálne (39 % v roku 2012), 44 % negatívne (50 % v roku 2012) a 4 % respondentov nevedeli posúdiť uvedenú otázku. Je zaujímavé, že súčasne pri trende poklesu pozitívnych hodnotení činnosti vlády v porovnaní s predchádzajúcim rokom poklesol medziročne aj podiel negatívnych hodnotení hospodárskej politiky štátu o 6 %.

Vzhľadom k dlhodobému zaradeniu tejto otázky do prieskumu je možné porovnať vývoj hodnotenia odpovedí na otázku č. 0.21 v dlhšom časovom horizonte. Príslušné údaje sú uvedené v *Tabuľke 6*. Na *Obrázku 7* je vyjadrené hodnotenie hospodárskej politiky vlády podľa prieskumov uskutočnených v rokoch 2007 až 2013.

Obrázok 7: Hodnotenie hospodárskej politiky vlády SR v rokoch 2007 – 2013

Komunikáciu vlády SR s inštitúciami podnikateľského sektora považuje 11 % respondentov za pozitívnu, čo je rovnaký výsledok ako v roku 2012, za neutrálnu 39 %, ale podiel negatívnych hodnotení vzrástol oproti poslednému prieskumu o 6 % na 41 % a 9 % nevedelo posúdiť uvedenú otázku. V *Tabuľke 7* sú uvedené odpovede respondentov hodnotiace komunikáciu v rokoch 2010 až 2013. Z nej vyplýva, že s výnimkou roka 2011, keď pozitívne odpovedalo na otázku 20 % respondentov, pozitívne hodnotenie sa pohybuje medzi 11 až 13 percentami. Najnegatívnejšie bola hodnotená komunikácia so zástupcami podnikateľskej sféry v roku 2013, pričom negatívne hodnotenie vykazuje od roku 2010 silne rastúci trend.

Na otázku č. 0.23, či sa má Slovenská republika finančne podieľať na riešení zadlženia niektorých štátov – členov eurozóny, a tým aj na ochrane eura v SR, odpovedalo 15 % respondentov pozitívne, 74 % respondentov odpovedalo áno s podmienkou návratnosti poskytnutých prostriedkov (71 % v roku 2012). Menej ako 6 % respondentov nesúhlasí s podieľaním sa Slovenska na riešení zadlženosti krajín eurozóny a 5 % nevedelo posúdiť uvedenú otázku. Je zrejmé, že veľká väčšina zúčastnených zastáva v tejto otázke stály a racionálny postoj.

Otázka č. 0.24, „**Ktoré opatrenia vlády SR z hľadiska podnikateľov by mohli prispieť k zlepšeniu podnikateľského prostredia**“ poskytla možnosť podnikateľským subjektom definovať najvýznamnejšie problémy a navrhnúť spôsoby riešenia, pričom v odpovedi mohli uviesť najviac tri opatrenia. Väčšina návrhov na zlepšenie podni-

katelského prostredia má obdobný charakter ako pri prieskumoch v minulých rokoch. Opakovane sú akcentované – daňové a odvodové zaťaženie, zlepšenie vymáhateľnosti práva, verejné obstarávanie, využívanie fondov Európskej únie a podpora domácich podnikateľských subjektov a vývozu. Časť navrhovaných opatrení je reakciou na opatrenia uskutočnené vládou SR v hodnotenom období, hlavne zmeny v Zákonníku práce a v oblasti flexibility trhu práce. Viacero námetov sa týkalo systému vzdelávania, najmä odborného školstva. Pri navrhovaní opatrení sa respondenti nepridržiavali šablón, v dôsledku čoho sú percentuálne podiely respondentov navrhujúcich uvedené opatrenia len orientačné, keďže sa návrhy prekrývali a v niektorých prípadoch sa nemohli jednoznačne priradiť ku konkrétnej problematike. Opatrenia navrhované ako odpoveď na otázku č. 0.24 tvoria tieto tematické okruhy:

a) Daňové a odvodové zaťaženie, zníženie administratívnej záťaže

Viac ako 38 % respondentov navrhlo opatrenia, ktoré je možné zaradiť do tohto okruhu. Navrhovali napríklad vrátiť sa k rovnaj dani z príjmov, znížiť sadzby DPH a prijať účinné opatrenia na zabránenie daňovým únikom najmä pri DPH, zmeniť systém tak, aby vyrubená daň bola splatná až po zaplatení faktúry, resp. úhrade pohľadávky, uskutočňovať kontroly finančnej správy na odpočet DPH tak, aby podnikateľské subjekty predĺžovaním kontroly neboli finančne blokováné, zjednodušiť odvodový systém, daňovo zvýhodniť firmy podporujúce vzdelávacie inštitúcie, výskum, vývoj a inovácie, urýchliť znižovanie administratívneho zaťaženia podnikateľov vytvorením jedného miesta pre styk s podnikateľmi, realizovať komplexnú elektronickú komunikáciu podnikov s orgánmi štátnej a verejnej správy a prepojiť existujúce registre orgánov štátnej správy.

b) Zlepšenie vymáhateľnosti práva, kvalita a stabilita legislatívy

Približne 33 % účastníkov prieskumu požadovalo zásadne zlepšiť vymáhateľnosť práva, prijať opatrenia na zrýchlenie riešenia obchodných sporov a zaviesť osobnú zodpovednosť sudcov za prietahy v konaní, zjednodušiť a zrýchliť vymáhanie práva, zamedziť vytváraniu nových podnikateľských subjektov dlžníkom, prijímať jednoduché a prehľadné právne normy a zabezpečiť ich stabilitu, novelizovať zákony tak, aby sa zjednodušili a zároveň došlo k zníženiu ich počtu, respondenti navrhovali v niektorých odpovediach zásadne reformovať oblasť súdnictva.

c) Verejné obstarávanie a zlepšenie využívania zdrojov Európskej únie

Asi 24 % respondentov požadovalo opatrenia v tomto okruhu, pričom navrhovali zvýšiť transparentnosť v procese verejného obstarávania na centrálnnej úrovni i na úrovni samospráv, vyvodzovať účinné opatrenia na obmedzenie korupcie a klientelizmu, dôsledne vyvodzovať osobnú zodpovednosť úradníkov zodpovedných za obstarávanie, pri rozhodovaní

pri výbere dodávateľa pri verejnom obstarávaní klásť dôraz najmä na dlhodobú kvalitu dodávaných výrobkov a služieb, urýchliť výstavbu diaľničnej a cestnej siete a podporiť ďalšie infraštruktúrne projekty pre rozvoj regiónov. Pri čerpaní fondov EÚ preferovať projekty, ktoré zvýšia konkurenčnú schopnosť slovenskej ekonomiky, realizovať rozvojové impulzy pre stavebníctvo, bytovú výstavbu, cestovný ruch zo zdrojov EÚ, príspevky zo zdrojov EÚ uhrádzať zo strany štátu v zmluvne dohodnutých termínoch, zjednodušiť administratívu.

d) Zákonník práce a flexibilita na trhu práce

Menej ako 20 % respondentov navrhovalo opatrenia majúce vplyv na trh práce. Odporúčali vrátiť Zákonník práce do pôvodnej polohy v záujme zvýšenia flexibility na trhu práce, prijímať aktívne opatrenia na podporu a rozvoj podnikania, ktoré umožnia zvyšovanie zamestnanosti, resp. znižovanie nezamestnanosti, prijať opatrenia na obmedzenie nelegálneho zamestnávania, zastaviť rast minimálnej mzdy a viazať ju na produktivitu práce, stanovenie jej výšky ponechať na dohodu sociálnych partnerov na podnikovej úrovni.

e) Podpora domácich podnikateľských subjektov a podpora vývozu

U necelých 10 % účastníkov požiadavky na podporu zo strany štátu smerovali hlavne k efektívnej podpore malých a stredných podnikov a podpore exportu. Navrhovali podporu inovatívnych projektov a zámerov vytvárajúcich nové pracovné miesta, podporu zlepšenia dostupnosti finančných zdrojov na rozvoj podnikania, skvalitnenie ochrany domáceho trhu aj pred dovozom tovarov s dumpingovými cenami z tretích krajín, podporovať exportujúce malé a stredné spoločnosti prostredníctvom efektívnej proexportnej politiky štátu vrátane poskytovania finančných služieb pre exportné aktivity, rozvinúť úlohu štátu pri prezentácii slovenských vývozcov a nadväzovaní kooperácie v zahraničí, poskytovať rovnocenné investičné stimuly pre domáce a zahraničné podniky na rozšírenie výroby, služieb a zamestnanosti a v neposlednom rade podporovať etické podnikanie.

Osobitne účastníci navrhovali opatrenia aj v oblasti, ktorá má nepriamy dopad na podnikateľské prostredie, a to pri vzdelávaní. Navrhovali reformovať vzdelávací systém s cieľom zvýšenia jeho kvality, preferovať oblasť stredného odborného školstva a vytvárať jednotlivé odbory štúdia a počty študentov vo väzbe na strednodobé a dlhodobé potreby trhu práce.

Okrem uvedených okruhov navrhovaných opatrení niektorí respondenti uviedli tieto ďalšie námety na zlepšenie podnikateľského prostredia (uvedené sú len návrhy požadované viac ako 3 účastníkmi):

- zrušiť zákon o neprimeraných podmienkach v obchodných vzťahoch,
- zvýšiť dotácie do poľnohospodárstva na úroveň priemeru EÚ,
- zvýšiť investície na rozvoj vedy a výskumu,
- zefektívniť a zlacniť štruktúru štátu a verejnej správy, viac šetriť v štátnej správe,
- stabilizovať ceny energií,
- obmedziť objem eurofondov a zákaziek vo verejnom obstarávaní, ktoré plodia korupciu a klientelizmus, znížiť hospodársku kriminalitu, obmedziť dotačnú politiku štátu vyvoleným subjektom,
- znížiť daňové a odvodové zaťaženie bánk.

Na otázku, ktoré opatrenia vlády SR z hľadiska vašej spoločnosti zhoršujú podnikateľské prostredie (otázka č. 0.25), respondenti najčastejšie uvádzali opatrenia, ktoré spôsobujú zaostávanie podnikateľského prostredia, resp. ho zhoršujú:

- *neriešenie problémov nízkej vymáhateľnosti práva a prejavov korupcie a klientelizmu,*
- *novelizácia Zákonníka práce v predchádzajúcom roku,*
- *zvýšenie dane z príjmov pre právnické osoby, zrušenie rovnej dane a zvýšenie odvodov, zdaňovanie dohôd o vykonaní práce u študentov a dôchodcov,*
- *nesystémové rozdeľovanie investičných stimulov, nesystémová podpora exportu,*
- *pomalé riešenie problémov pri verejnom obstarávaní, neprehľadné výberové konania,*
- *časté zmeny zákonov, lobistické pozadie pri tvorbe zákonov,*
- *neuskutočnenie reformy štátnej a verejnej správy,*
- *nedostatočná motivácia pre ľudí, aby pracovali (sociálne zákony),*
- *vysoká cena energií,*
- *zlá platobná disciplína všeobecne, ale i zo strany štátnych orgánov,*
- *vysoká administratívna záťaž podnikania,*
- *každé opatrenie vlády, ktoré v konečnom dôsledku zaplatí podnikateľ.*

Predbežné závery:

1) *Hospodársku politiku štátu hodnotí negatívne 44 % respondentov, pričom v medziročnom porovnaní došlo k poklesu negatívnych hodnotení o 6 %.*

2) *Zároveň ale poklesol aj podiel pozitívnych hodnotení na 4 %, čo je najnižšia hodnota od roku 2007. Dokonca v čase vyvrcholenia krízy v roku 2009 hospodársku politiku štátu hodnotilo kladne 5 % respondentov.*

3) Komunikáciu vlády s predstaviteľmi podnikateľskej sféry hodnotí negatívne takmer trikrát vyšší počet respondentov (41 %) ako pozitívne (11 % respondentov). Podiel priaznivých odpovedí zostal voči roku 2012 prakticky nezmenený, podiel negatívne hodnotiacich trvalo stúpa od roku 2010.

4) Pri formulácii návrhov opatrení na zlepšenie podnikateľského prieskumu je napriek určitej heterogenosti návrhov zreteľná zhoda na potrebe prijatia opatrení v oblasti daňového a odvodového zaťaženia, vymáhateľnosti práva a využívania verejných zdrojov a fondov EÚ.

2.2.3. Riziká pre podnikateľskú činnosť (0.26)

Odpoveď na otázku 0.26 mala uvedených 16 preddefinovaných rizík pre podnikateľskú činnosť. Účastníci ankety ich mohli označiť jedným zo štyroch stupňov dôležitosti: rozhodujúci – vysoký – mierny – nemá vplyv. V Tabuľke 8 boli jednotlivé riziká zoradené podľa dosiahnutého percenta výskytu v stupni rozhodujúci a vysoký podľa prieskumu v roku 2013. Stupne dôležitosti rozhodujúci a vysoký boli spočítané obdobne ako pri minuloročnom vyhodnotení, keďže oba stupne vyjadrujú lepšie závažnosť hodnotení, ako jednotlivé stupne.

Značnú vypovedaciu hodnotu má vyhodnotenie rizík pre podnikateľskú činnosť, ktoré respondenti označili ako najvyššie v dlhšom časovom horizonte, t. j. v období 2007 do 2013 (Tabuľka 9). Je zaujímavé, že aj z dlhodobého hodnotenia ako najvyššie sú vyhodnotené tie isté riziká ako v prieskume roku 2013, t. j. „Vysoké daňové a odvodové zaťaženie“, „Nízka vymáhateľnosť práva“ a „Klientelizmus a korupcia pri verejnom obstarávaní“. Ani jedno z týchto rizík nehodnotili počas uvedeného obdobia účastníci nižšie ako na 5. pozícii. Vysoká daňová a odvodová povinnosť bola v rokoch 2007 až 2010 vyhodnocovaná ako dve samostatné riziká, t. j. ako vysoká daňová zaťaženosť a vysoká odvodová zaťaženosť, pre účely hodnotenia sa bralo do úvahy lepšie umiestnenie jedného z dvoch menovaných rizík. V Tabuľke 9 je uvedených len 9 rizík, keďže u zostávajúcich siedmich nebolo vykonané hodnotenie jednoznačne v kontinuite.

Respondenti mali možnosť uviesť iné ako preddefinované riziká. Za takéto riziká pre podnikateľskú činnosť považovali ešte napr.:

- diskrimináciu domácich malých a stredných podnikov vyplývajúcu z politiky podpory investícií orientovanej na zahraničných investorov,
- netransparentnosť a neefektívnosť pri využívaní fondov EÚ,
- nedôslednú a nekoncepčnú politiku výstavby dopravnej infraštruktúry,

- zlyhávajúcu politiku vzdelávania, ktorá vedie k vysokej nezamestnanosti absolventov škôl,
- zlú komunikáciu pracovníkov štátnych inštitúcií s podnikateľským sektorom,
- nedostatočnú podporu vedy a výskumu,
- absenciu dlhodobej stratégie rozvoja ekonomiky a podnikania,
- nedostatočnú podporu cestovného ruchu v SR,
- nízku podporu výstavby nájomných bytov pre mladých ľudí,
- nedostatočnú ochranu trhu EÚ pred dovozom necertifikovaných výrobkov.

Predbežné závery:

1) Dlhodobu účasť prieskumu hodnotia ako najvyššie riziko pre podnikanie vysoké daňové a odvodové zaťaženie, nízka vymáhateľnosť práva a klientelizmus a korupcia pri verejnom obstarávaní. Toto hodnotenie je zhodné s hodnotením v roku 2013.

2) Vnímanie uvedených 3 rizík respondentmi je podstatne vyššie ako u ostatných.

2.3. VYUŽÍVANIE FINANČNÝCH ZDROJOV EURÓPSKEJ ÚNIE (0.27 AŽ 0.30)

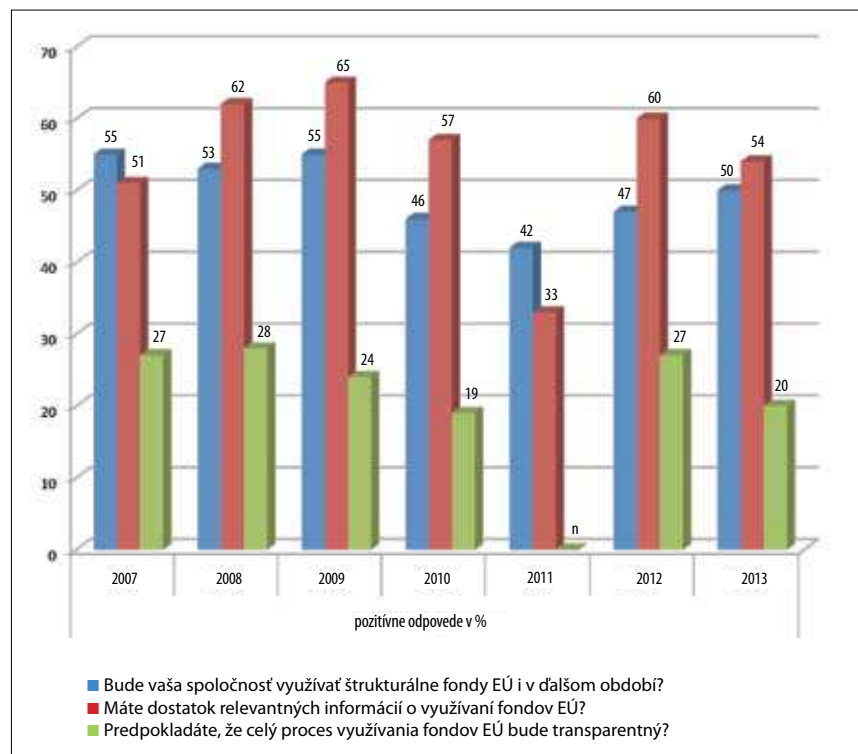
Obdobne ako v predchádzajúcich šiestich rokoch aj v aktuálnom prieskume bol monitorovaný záujem podnikateľskej sféry o využívanie finančných zdrojov EÚ, a to v otázkach č. 0.27 až 0.30. Formulácia prvých troch otázok predpokladala jednoznačne pozitívnu alebo negatívnu odpoveď. Otázka č. 0.30 bola voči predošlým prieskumom preformulovaná vzhľadom na nové rozpočtové obdobie EÚ, t. j. roky 2014 až 2020, a umožňovala tri možné odpovede.

V prieskume 50 % respondentov uviedlo, že sa budú uchádzať o využívanie zdrojov z fondov EÚ v ďalšom období, čo korešponduje s odpoveďami uvádzanými od roku 2007, keď sa v jednotlivých rokoch pozitívne vyjadrovalo 42 až 55 % účastníkov (Tabuľka 10). Kladne sa vyjadrilo 54 % účastníkov v odpovedi na otázku, či majú dostatok relevantných informácií o využívaní fondov EÚ. Aj keď pozitívne odpovede na túto otázku sa pohybovali počas hodnoteného obdobia v širšom rozmedzí, medzi 51 až 65 % (výnimočne v roku 2011 len 33 %), aj v roku 2013 sa udržali na hranici 50 %. V transparentnosť procesu využívania fondov EÚ má dôveru len 20 % respondentov, čo je druhý najhorší výsledok za roky 2007 až 2013. Údaj o tom, že 80 % účastníkov prieskumu predpokladá v roku 2013 jeho netransparentnosť, poukazuje zrejme na minimálnu dôveru podnikateľskej sféry k systému využívania zdrojov EÚ.

Na otázku č. 0.30, ako sú podnikatelia informovaní o štruktúre, podmienkach a zameraní čerpania štátnej pomoci zo štrukturálnych fondov EÚ v novom rozpočtovom období, 12 % respondentov uviedlo, že veľmi dobre, 42 % uviedlo, že dobre, ale až 46 % respondentov uviedlo, že nedostatočne.

Pozitívne odpovede na otázky č. 0.27 až 0.29 sú graficky znázornené na Obrázku 8.

Obrázok 8: Názory na využívanie finančných zdrojov EÚ v rokoch 2007 – 2013

ZÁVERY

1. Členovia Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory, ktorí sa zúčastnili na prieskume, očakávajú v roku 2013 lepšie hospodárske výsledky, ako ich odhadovali rok predtým pri minuloročnom zisťovaní ich názorov.
2. Hospodárske výsledky v roku 2014 budú podľa očakávaní účastníkov prieskumu lepšie ako výsledky predpokladané v roku 2012 pre rok 2013.
3. Očakávania ekonomických výsledkov respondentov pred koncom hospodárskeho obdobia sú vo všeobecnosti priaznivejšie ako ich očakávania v dlhšom časovom horizonte. Dôvodom takéhoto správania môže byť väčšia opatrnosť a určitá nedôvera vo výraznejšie zotavenie ekonomiky.

4. Podnikateľské prostredie vo všeobecnosti je v roku 2013 hodnotené veľmi nepriaznivo, negatívnejšie ako v roku 2012.

5. Hospodárska politika vlády je hodnotená negatívne, podiel pozitívnych hodnotení je najnižší od roku 2007 a je nižší ako v čase vyvrcholenia krízy v roku 2009.

6. Komunikáciu vlády s predstaviteľmi podnikateľskej sféry v roku 2013 hodnotí pozitívne rovnaký podiel účastníkov ako v roku 2012, ale negatívne výrazne viac podnikateľských subjektov ako v roku 2012.

7. Opatrenia navrhované vládou na zlepšenie podnikateľského prostredia pokrývajú tie isté témy ako najvyššie vyhodnotené riziká.

8. Ako najnepriaznivejšie opatrenia zo strany vlády účastníci prieskumu hodnotili zvýšenie daňového a odvodového zaťaženia, neriešenie problémov nízkej vymáhateľnosti práva a zmeny v Zákonníku práce.

9. Očakávanie pozitívnejších hospodárskych výsledkov účastníkov prieskumu tesne pred koncom roka 2013 v porovnaní s minuloročnou prognózou a takisto pozitívnejší pohľad na predpokladané výsledky v roku 2014 sú v rozpore s medziročne gradujúcim negatívnym hodnotením podnikateľského prostredia a hospodárskej politiky vlády. Možných vysvetlení je viacero.

10. Za najväčšie riziko v podnikaní považujú respondenti vysokú daňovú a odvodovú zaťaženosť, nízku vymáhateľnosť práva a klientelizmus a korupciu pri verejnom obstarávaní. Tieto riziká sú aj v dlhšom časovom horizonte vnímané ako najvyššie.

11. Proces využívania finančných zdrojov EÚ hodnotí viac ako 80 % účastníkov ako netransparentný, pričom v roku 2013 v porovnaní s rokom 2012 došlo k zhoršeniu hodnotenia tohto problému.

ZOZNAM OBRÁZKOV

- Obrázok 1:** Štruktúra respondentov podľa počtu zamestnancov v roku 2013
- Obrázok 2:** Porovnanie podielu členov SOPK zúčastnených na prieskume podľa krajov
- Obrázok 3:** Porovnanie predpokladaných trendov rastu ekonomických ukazovateľov respondentov v rokoch 2012 a 2013 podľa prieskumov v rokoch 2012 a 2013
- Obrázok 4:** Porovnanie predpokladaných trendov rastu ekonomických ukazovateľov respondentov v roku 2013 podľa prieskumov v rokoch 2012 a 2013
- Obrázok 5:** Porovnanie predpokladaných trendov rastu ekonomických ukazovateľov respondentov v rokoch 2013 a 2014 podľa prieskumov v rokoch 2012 a 2013
- Obrázok 6:** Vnímanie podnikateľského prostredia ako priaznivého v rokoch 2008 – 2014
- Obrázok 7:** Hodnotenie hospodárskej politiky vlády SR v rokoch 2007 – 2013
- Obrázok 8:** Názory na využívanie finančných zdrojov EÚ v rokoch 2007 – 2013

ZOZNAM TABULIEK

- Tabuľka 1:** Štruktúra respondentov v rokoch 2007 – 2013
- Tabuľka 2:** Porovnanie predpokladaných trendov ukazovateľov hospodárenia respondentov v rokoch 2012 a 2013 podľa prieskumov v rokoch 2012 a 2013
- Tabuľka 3:** Porovnanie predpokladaných trendov ukazovateľov hospodárenia respondentov v rokoch 2013 podľa prieskumov v rokoch 2012 a 2013
- Tabuľka 4:** Porovnanie predpokladaných trendov ukazovateľov hospodárenia respondentov v rokoch 2013 a 2014 podľa prieskumov v rokoch 2012 a 2013
- Tabuľka 5:** Hodnotenie podnikateľského prostredia v rokoch 2007 – 2013
- Tabuľka 6:** Hodnotenie hospodárskej politiky vlády v rokoch 2007 – 2013
- Tabuľka 7:** Hodnotenie komunikácie vlády SR s inštitúciami podnikateľského sektora v rokoch 2010 – 2013
- Tabuľka 8:** Podiel odpovedí v % stupňa dôležitosti u hodnotených rizík v roku 2013
- Tabuľka 9:** Poradie vybraných rizík pre podnikateľskú činnosť v rokoch 2007 – 2013
- Tabuľka 10:** Názory na využívanie finančných zdrojov EÚ v rokoch 2007 – 2013

PRÍLOHA I.

ŠTRUKTÚRA ANKETOVÉHO DOTAZNÍKA „EKONOMICKÝ PRIESKUM SOPK 2013 – 2014“

Sektor, v ktorom podnikáte:

- výroba ( )
- obchod a služby ( )

I. OČAKÁVANÉ EKONOMICKÉ VÝSLEDKY NAŠEJ SPOLOČNOSTI

Obrat – tržby

0.1 Celkový obrat v roku 2013 v porovnaní s rokom 2012 sa:

- zvýši ( )
- ostane rovnaký ( )
- zníži ( )

0.2 Očakávame, že celkový obrat v roku 2014 sa:

- zvýši ( )
- ostane rovnaký ( )
- zníži ( )

Predaj na domácom trhu

0.3 Príjmy z predaja na domácom trhu sa v roku 2013 v porovnaní s rokom 2012:

- zvýšia ( )
- ostanú rovnaké ( )
- znížia ( )

0.4 Očakávame, že príjmy z predaja na domácom trhu sa v roku 2014:

- zvýšia ( )
- ostanú rovnaké ( )
- znížia ( )

Hospodársky výsledok po zdanení

0.5 Hospodársky výsledok po zdanení sa v roku 2013 v porovnaní s rokom 2012:

- zvýši ( )
- ostane rovnaký ( )
- zníži ( )

0.6 Očakávame, že sa hospodársky výsledok po zdanení v roku 2014:

- zvýši ( )
- ostane rovnaký ( )
- zníži ( )

Vývoz

0.7 Príjmy z vývozu v roku 2013 sa v porovnaní s rokom 2012:

- zvýšia
- ostanú rovnaké
- znížia

0.8 Očakávame, že príjmy z vývozu sa v roku 2014:

- zvýšia
- ostanú rovnaké
- znížia

Pracovníci

0.9 Počet pracovníkov v roku 2013 sa v porovnaní s rokom 2012:

- zvýši
- ostane rovnaký
- zníži

0.10 V roku 2014 očakávame, že počet pracovníkov sa:

- zvýši
- ostane rovnaký
- zníži

Priemerná mzda

0.11 Priemerná nominálna mzda sa v roku 2013 v porovnaní s rokom 2012:

- zvýši
- ostane rovnaká
- zníži

0.12 Očakávame, že v roku 2014 sa priemerná nominálna mzda:

- zvýši
- ostane rovnaká
- zníži

Investície

0.13 Úroveň investícií sa v roku 2013 v porovnaní s rokom 2012:

- zvýši
- ostane rovnaká
- zníži

0.14 Očakávame, že v roku 2014 sa naša úroveň investícií:

- zvýši
- ostane rovnaká
- zníži

Podiel tržieb zo zahraničia

0.15 Podiel tržieb zo zahraničia na celkových tržbách v roku 2013 je:

- 0 % – 30 %
- 31 % – 70 %
- 71 % – 100 %
- nevyvážame do zahraničia

Zadlženosť

0.16 Zadlženosť našej spoločnosti v roku 2013 sa v porovnaní s rokom 2012:

- zvýši
- ostane rovnaká
- zníži

Pohľadávky

0.17 Pohľadávky po lehote splatnosti v roku 2013 sa v porovnaní s rokom 2012:

- zvýšia
- ostanú rovnaké
- znížia

0.18 Plánujeme uplatniť voči našim dlžníkom exekúciu:

- áno
- nie
- neviem posúdiť

II. HODNOTENIE PODNIKATEĽSKÉHO PROSTREDIA

Podnikateľské prostredie

0.19 Celkové podnikateľské prostredie v roku 2013 je v porovnaní s rokom 2012:

- priaznivé
- ostalo rovnaké
- nepriaznivé

0.20 Očakávame, že v roku 2014 bude celkové podnikateľské prostredie:

- priaznivé
- ostane rovnaké
- nepriaznivé

Hospodárska politika štátu

0.21 Ako hodnotíte hospodársku politiku vlády SR?

- pozitívne
- neutrálne
- negatívne
- neviem posúdiť

0.22 Považujete komunikáciu vlády SR s inštitúciami podnikateľského sektora za:

- pozitívnu
- neutrálnu

negatívnu ( )
neviem posúdiť ( )

0.23 Má sa Slovenská republika finančne podieľať na riešení zadlženia niektorých štátov – členov eurozóny, a tým aj na ochrane eura v SR?

áno ( )
áno, za podmienok
garantujúcich návratnosť
pôžičky ( )
nie ( )
neviem ( )

0.24 Ktoré opatrenia vlády SR z hľadiska vašej spoločnosti by mohli prispieť k zlepšeniu podnikateľského prostredia (vymenujte maximálne 3 prioritné):

- .....
- .....
- .....

0.25 Ktoré opatrenia vlády SR z hľadiska vašej spoločnosti zhoršujú podnikateľské prostredie (vymenujte maximálne 3 najzávažnejšie):

- .....
- .....
- .....

Riziká pre podnikateľskú činnosť

0.26 Z hľadiska vplyvu na podnikateľskú činnosť priradujeme stupeň dôležitosti nasledovným rizikám:

● pokles domáceho dopytu

a) rozhodujúci ( )
b) vysoký ( )
c) mierny ( )
d) nemá vplyv ( )

● pokles zahraničného dopytu v dôsledku krízy

a) rozhodujúci ( )
b) vysoký ( )
c) mierny ( )
d) nemá vplyv ( )

● rast cien vstupov, najmä rast cien energií v SR

a) rozhodujúci ( )
b) vysoký ( )
c) mierny ( )
d) nemá vplyv ( )

● vysoké úrokové miery

a) rozhodujúci ( )
b) vysoký ( )

c) mierny ( )
d) nemá vplyv ( )

● vysoká daňová a odvodová zaťaženosť

a) rozhodujúci ( )
b) vysoký ( )
c) mierny ( )
d) nemá vplyv ( )

● nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily

a) rozhodujúci ( )
b) vysoký ( )
c) mierny ( )
d) nemá vplyv ( )

● klientelizmus a korupcia pri verejnom obstarávaní

a) rozhodujúci ( )
b) vysoký ( )
c) mierny ( )
d) nemá vplyv ( )

● nízka vymáhateľnosť práva

a) rozhodujúci ( )
b) vysoký ( )
c) mierny ( )
d) nemá vplyv ( )

● tolerancia štátnej správy pri porušovaní zákonov

a) rozhodujúci ( )
b) vysoký ( )
c) mierny ( )
d) nemá vplyv ( )

● legislatívne požiadavky zo strany EÚ

a) rozhodujúci ( )
b) vysoký ( )
c) mierny ( )
d) nemá vplyv ( )

● nedostatočná ochrana domáceho trhu v SR

a) rozhodujúci ( )
b) vysoký ( )
c) mierny ( )
d) nemá vplyv ( )

● nepružný, byrokratický postup európskych inštitúcií

a) rozhodujúci ( )
b) vysoký ( )
c) mierny ( )
d) nemá vplyv ( )

● **kurzová pozícia eura k doláru a iným menám**

- a) rozhodujúci ( )
 b) vysoký ( )
 c) mierny ( )
 d) nemá vplyv ( )

● **sociálne nepokoje**

- a) rozhodujúci ( )
 b) vysoký ( )
 c) mierny ( )
 d) nemá vplyv ( )

● **politika odborov**

- a) rozhodujúci ( )
 b) vysoký ( )
 c) mierny ( )
 d) nemá vplyv ( )

● **činnosť inštitúcií zastrešujúcich podnikateľov**

- a) rozhodujúci ( )
 b) vysoký ( )
 c) mierny ( )
 d) nemá vplyv ( )

● **iné (vymenujte) .....**

III. VYUŽÍVANIE FINANČNÝCH ZDROJOV EÚ

0.27 Bude vaša firma požadovať a využívať štrukturálne fondy EÚ v ďalšom období?

- áno ( )
 nie ( )

0.28 Máte dostatok relevantných informácií o využívaní fondov EÚ?

- áno ( )
 nie ( )

0.29 Predpokladáte, že celý proces využívania fondov EÚ bude transparentný?

- áno ( )
 nie ( )

0.30 Ako ste informovaný o štruktúre, podmienkach a zameraní čerpania štátnej pomoci zo štrukturálnych fondov EÚ v novom rozpočtovom období 2014 – 2020 (Partnerská dohoda)?

- veľmi dobre ( )
 dobre ( )
 nedostatočne ( )

IDENTIFIKAČNÉ ÚDAJE:

I. Veľkosť spoločnosti

- malá (do 50 zamestnancov) ( )
 stredná (51 – 500 zamestnancov) ( )
 veľká (nad 500 zamestnancov) ( )

II. Vlastníctvo

- domáci kapitál ( )
 účasť zahraničného kapitálu (do 49 %) ( )
 účasť zahraničného kapitálu (nad 50 %) ( )

III. Charakter spoločnosti (podľa prevažujúcej činnosti)

- priemysel ( )
 stavebníctvo ( )
 pôdohospodárstvo ( )
 doprava ( )
 obchod ( )
 služby ( )
 finančné služby ( )
 iná (vzdelávacie inštitúcie) ( )

IV. Kraj, v ktorom sa nachádza sídlo alebo rozhodujúca prevádzka vašej spoločnosti:

- Bratislava ( )
 Banská Bystrica ( )
 Košice ( )
 Nitra ( )
 Prešov ( )
 Trenčín ( )
 Trnava ( )
 Žilina ( )

PRÍLOHA II.

TABUĽKY

Tabuľka 1: Štruktúra respondentov v rokoch 2007 – 2013

Kategória spoločností	Podiel respondentov v % v rokoch prieskumu						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Malé spoločnosti	47	51	52	46	53	35	47
Stredné spoločnosti	35	40	38	39	35	51	35
Veľké spoločnosti	18	9	10	15	12	14	18
Výrobné spoločnosti	47	45	53	52	58	53	45
So zahraničným kapitálom	23	34	19	29	24	47	21
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet respondentov	168	222	170	233	240	190	212

Tabuľka 2: Porovnanie predpokladaných trendov ukazovateľov hospodárenia respondentov v rokoch 2012 a 2013 podľa prieskumov v rokoch 2012 a 2013

Ukazovateľ	Predpokladaný trend v roku 2012 podľa prieskumu v roku 2012			Predpokladaný trend v roku 2013 podľa prieskumu v roku 2013		
	Rast	Stagnácia	Pokles	Rast	Stagnácia	Pokles
Obrat - Tržby	38	29	33	43	40	17
Predaj v SR	27	36	37	35	44	21
HV po zdanení	34	38	28	35	37	28
Vývoz	28	24	48	26	52	22
Pracovníci	23	41	36	24	41	35
Priemerná mzda	50	47	9	54	40	6
Investície	24	46	30	31	56	13
Zadlženosť	23	52	25	15	52	33
Pohľadávky	26	59	15	16	57	27

Tabuľka 3: Porovnanie predpokladaných trendov ukazovateľov hospodárenia respondentov v roku 2013 podľa prieskumov v rokoch 2012 a 2013

Ukazovateľ	Predpokladaný trend v roku 2013 podľa prieskumu v roku 2012			Predpokladaný trend v roku 2013 podľa prieskumu v roku 2013		
	Rast	Stagnácia	Pokles	Rast	Stagnácia	Pokles
Obrat - Tržby	38	40	22	43	40	17
Predaj v SR	27	48	25	35	44	21
HV po zdanení	33	41	23	35	37	28
Vývoz	36	36	31	26	52	22
Pracovníci	17	53	30	24	41	35
Priemerná mzda	38	53	9	54	40	6
Investície	26	39	35	31	56	13
Zadlženosť				15	52	33
Pohľadávky				16	57	27

Tabuľka 4: Porovnanie predpokladaných trendov ukazovateľov hospodárenia respondentov v rokoch 2013 a 2014 podľa prieskumov v rokoch 2012 a 2013

Ukazovateľ	Predpokladaný trend v roku 2013 podľa prieskumu v roku 2012			Predpokladaný trend v roku 2014 podľa prieskumu v roku 2013		
	Rast	Stagnácia	Pokles	Rast	Stagnácia	Pokles
Obrat -Tržby	43	40	17	55	35	10
Predaj v SR	35	44	21	46	43	11
HV po zdanení	35	37	28	42	46	12
Vývoz	26	52	22	24	65	11
Pracovníci	24	41	35	24	62	14
Priemerná mzda	54	40	6	58	41	1
Investície	31	56	13	41	54	5
Zadlženosť	15	52	33			
Pohľadávky	16	57	27			

Tabuľka 5: Hodnotenie podnikateľského prostredia v rokoch 2007 – 2013

Obdobie prieskumu vnímania podnikateľského prostredia	Vnímanie podnikateľského prostredia v % respondentov ako:		
	Priaznivé	Stagnujúce	Nepriaznivé
Prieskum v 2007 aké bude v 2008	31	43	26
Prieskum v 2008 aké bolo v 2008	10	60	30
Prieskum v 2008 aké bude v 2009	21	54	25
Prieskum v 2009 aké bolo v 2009	2	27	71
Prieskum v 2009 aké bude v 2010	6	59	35
Prieskum v 2010 aké bolo v 2010	8	56	36
Prieskum v 2010 aké bude v 2011	34	38	28
Prieskum v 2011 aké bolo v 2011	20	55	25
Prieskum v 2011 aké bude v 2012	12	59	29
Prieskum v 2012 aké bolo v 2012	3	47	50
Prieskum v 2012 aké bude v 2013	6	26	68
Prieskum v 2013 aké bolo v 2013	2	42	56
Prieskum v 2013 aké bude v 2014	6	57	37

Tabuľka 6: Hodnotenie hospodárskej politiky vlády v rokoch 2007 – 2013

Rok hodnotenia	Hodnotenie vlády respondentmi v %:			
	Kladne	Neutrálne	Záporne	Nevie posúdiť
2007	22	46	30	2
2008	14	46	35	5
2009	5	35	55	5
2010	33	45	12	10
2011	20	42	33	5
2012	7	39	50	4
2013	4	48	44	4

Tabuľka 7: Hodnotenie komunikácie vlády SR s inštitúciami podnikateľského sektora v rokoch 2010 – 2013

Charakter hodnotenia	Podiel odpovedí v %			
	2010	2011	2012	2013
Pozitívna	13	20	11	11
Neutrálna	54	42	36	39
Negatívna	16	33	35	41
Nevie posúdiť	17	5	18	9

Tabuľka 8: Podiel odpovedí v % stupňa dôležitosti u hodnotených rizík v roku 2013

Poradie podľa súčtu prvých dvoch stupňov	Názov rizika	Podiel odpovedí v % v stupni dôležitosti			
		Rozhodujúci	Vysoký	Mierny	Nemá vplyv
1	Vysoká daňová a odvodová zťaženosť	43	49	8	0
2	Nízka vymáhateľnosť práva	53	33	12	2
3	Klientelizmus a korupcia pri verejnom obstarávaní	42	34	14	10
4	Tolerancia štátnej správy pri porušovaní zákonov	22	52	15	11
5	Pokles domáceho dopytu	24	44	26	6
6	Rast cien vstupov, najmä cien energií	17	48	32	3
7	Pokles zahraničného dopytu v dôsledku krízy	24	37	32	7
8	Nedostatočná ochrana domáceho trhu v SR	22	36	33	9
9	Nepružný, byrokratický postup EÚ inštitúcií	11	40	38	11
10	Nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily	13	37	41	9
11	Legislatívne požiadavky zo strany EÚ	9	39	47	5
12	Vysoké úrokové miery	7	32	53	8
13	Činnosť inštitúcií zastrešujúcich podnikateľov	2	27	53	18
14	Politika odborov	6	20	44	30
15	Kurzová pozícia eura k doláru a iným menám	1	20	57	22
16	Sociálne nepokoje	1	18	33	48

Tabuľka 9: Poradie vybraných rizík pre podnikateľskú činnosť v rokoch 2007 – 2013

Názov rizika	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Súčet umiestnení
Vysoká daňová a odvodová zataženosť	2	1	2	4	5	1	1	16
Nízka vymáhateľnosť práva	3	4	4	2	2	2	2	19
Klientelizmus a korupcia pri verejnom obstarávaní	5	5	3	3	1	5	3	25
Rast cien vstupov, najmä energií	1	2	11	7	5	6	6	38
Pokles zahraničného dopytu v dôsledku krízy	7	8	5	6	3	3	7	39
Pokles domáceho dopytu	8	7	6	10	7	4	5	47
Nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily	4	3	10	13	8	9	10	57
Vysoké úrokové miery	10	10	15	12	11	12	12	82
Politika odborov	11	11	16	15	14	13	14	94

POZNÁMKY:

Tabuľka 10: Názory na využívanie finančných zdrojov EÚ v rokoch 2007 – 2013

Otázky	Odpovede v % v roku prieskumu													
	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013	
	áno	nie	áno	nie	áno	nie	áno	nie	áno	nie	áno	nie	áno	nie
Bude vaša spoločnosť využívať štrukturálne fondy EÚ i v ďalšom období?	55	45	53	47	55	45	46	54	42	58	47	53	50	50
Máte dostatok relevantných informácií o využívaní fondov EÚ?	51	49	62	38	65	35	57	43	33	67	60	40	54	46
Predpokladáte, že celý proces využívania fondov EÚ bude transparentný?	27	73	28	72	24	76	19	81	n	n	27	73	20	80

*Táto publikácia vznikla vďaka podpore
Nadácie na podporu vzdelávania a ekológie*

17. ročník konferencie

**ZÁKLADNÉ MAKROEKONOMICKÉ PROPORCIE
VÝVOJA EKONOMIKY SLOVENSKA V ROKU 2014
Z POHLADU PODNIKOV
23. JANUÁRA 2014**

podporili
PARTNERI PODUJATIA

vúje

MEDIÁLNI PARTNERI

GOODWILL
Mesačník o ekonomike, biznise a spoločnosti

IVANA RAPOŠOVÁ
IGOR KISS

**ZÁKLADNÉ MAKROEKONOMICKÉ
RÁMCE VÝVOJA
SLOVENSKEJ EKONOMIKY
V ROKU 2014**

LADISLAV VAŠKOVIČ
JÁN VLČKO

**OČAKÁVANIA PODNIKATEĽSKEJ SFÉRY
(ROZBOR VÝSLEDKOV
EKONOMICKÉHO PRIESKUMU SOPK 2013 – 2014)**

Počet strán: 120

Prvé vydanie

e-mail: sopkurad@sopk

www.sopk.sk

Vydala: Slovenská obchodná a priemyselná komora
Bratislava 2014

ISBN 978 - 80 - 89105 - 55 - 7